AUTHOR:

LUBBERT,EDUARD

TITLE:

COMMENTATIO DE DIOMEDE HEROE...

PLACE:

BONNAE

DATE:

[1890]

Master Negative #

91-80313-25

COLUMBIA UNIVERSITY LIBRARIES
PRESERVATION DEPARTMENT

BIBLIOGRAPHIC MICROFORM TARGET

Original Material as Filmed - Existing Bibliographic Record

Lübbert, Eduard, 1830-1889.

... Commentatio de Diomede heroe per Italiam inferiorem divinis honoribus culto. Bonnae, typis Caroli Georgi vniv. typogr. [1890]

16 p. 27 cm.

Programme. Bonn university.

Volume of pamphlets.

Restrictions on Use:

TECHNICAL MICROFORM DATA

FILM SIZE: 35 mm REDUCTION RATIO: 14 1/2
IMAGE PLACEMENT: IA (IIA) IB IIB
DATE FILMED: 10-29-91 INITIALS M.B.
FILMED BY: RESEARCH PUBLICATIONS, INC WOODBRIDGE, CT

AIIM

Association for Information and Image Management
1100 Wayne Avenue, Suite 1100
Silver Spring, Maryland 20910
301/587-8202

Centimeter

Inches

no. 7

INDEX SCHOLARVM

QVAE

SVMMIS AVSPICIIS

REGIS AVGVSTISSIMI

G V I L E L M I II

IMPERATORIS GERMANICI

IN

VNIVERSITATE FRIDERICIA GVILELMIA RHENANA

PER MENSES HIBERNOS ANNI CIƆIƆCCCLXXXIX—XXXX

A DIE XVI MENSIS OCTOBRIS

PVBLICE PRIVATIMQVE HABEBVNTVR

Inest EDVARDI LVEBBERTI *commentatio de Diomede heroe per Italiam inferiorem divinis honoribus culto.*

BONNAE

TYPIS CAROLI GEORGI VNIV. TYPOGR.

1889/90

RECTOR ET SENATVS

VNIVERSITATIS FRIDERICIAE GVILELMIAE RHENANAE

CIVIBVS

S.

1. Troezenios primos fuisse, qui Sybaris urbis conditoribus admixti Diomedis cultum in Italiam advexerint.

Gratissima semper cognitu illa antiquae Graecorum historiae pars est, in qua Graeciae populi ut sedula apium agmina ex antiqua patria evagantur, terras longinquas et peregrinas expetentes, deos suos, sacra, mores et instituta cum barbaris salubriter communicantes. Atque huius quidem sacri et profani apparatus, quo instructi coloni ad profectionem se accingebant, una semper pars fuit herois alicuius domestici et patrii imago, quem proficiscentes ut numen tutelare secum turbida maris aequora traicere, sibi ut fidissimum comitem in nova quoque patria adesse, sub cuius quasi vexillis signisque se militare arbitrabantur. Atque inter eos heroes, qui Graecis in Italiam traicientibus praesto fuerunt, primum aliquem haud dubie locum obtinet Diomedes, Tydei filius. Diomedis cultus et religio, quae late postea per Italiam potissumum orientalem patuit, primum in Italiam invecta est a Sybaritis. Sybaris urbis conditores anno ut videtur 721 a. Chr. ex Achaia exorti sunt, quamquam agmen illud emigrantium colonorum minume solorum Achaeorum, sed e variis stirpibus compositum fuit. Strabo VI, p. 263 med.: ἐφεξῆς δ' ἐστὶν (post Crotonem) [ἐν] διακοσίοις σταδίοις Ἀχαιῶν κτίσμα ἡ Σύβαρις δυεῖν ποταμῶν μεταξύ, Κράθιδος καὶ Συβάριδος· οἰκιστὴς δ' αὐτῆς ὁ Ἶσ[ος] Ἑλικεύς. Achaeis potissumum se adiunxerant Troezenii, quos sane paullo post urbem conditam Achaei, cum numero et potentia praevalerent, excedere coegerunt; atque exules Posidoniam ad mare inferum condiderunt. Aristoteles Polit. V, p. 1303, a, 28: οἷον Τροιζηνίοις Ἀχαιοὶ συνῴκησαν Σύβαριν, εἶτα πλείους οἱ Ἀχαιοὶ γενόμενοι ἐξέβαλον τοὺς Τροιζηνίους· ὅθεν τὸ ἄγος συνέβη τοῖς Συβαρίταις. De eiectis Troezeniis, qui Posidoniam condidere [Scymnus] 247: προσε-

χεῖς δὲ τούτοις εἰσὶ πάλιν Οἰνώτριοι, || μέχρι τῆς Ποσειδωνιάδος ὠνομασμένης, || ἥν φασι Συβαρίτας ἀποικίσαι προτοῦ; conf. Klausen, Aeneas II, p. 1163—64. Troezenii igitur, Achaeorum in condenda Sybari socii, ut domesticum sibi et patrium heroem Diomedem secum attulerant. Ac Troezene quidem eius herois memoria frequentissima et cultissima semper fuerat. Diomedes Argolidis in Iliade rex est (Il. β, 560), qui Troezeniis quoque imperat, v. 561: Τροιζῆν' Ἠιόνας τε καὶ ἀμπελόεντ' Ἐπίδαυρον. Diomedes has terras per Cyanippi infantiam (erat is Aegialei, Diomedis uxoris fratris, filius) ut eius tutor regebat; Paus. II, 30, 10: Διομήδης γὰρ καὶ Εὐρύαλος ὁ Μηκιστέως Κυάνιππον τὸν Αἰγιαλέως παῖδα ὄντα ἐπιτροπεύοντες, Ἀργείων ἡγήσαντο ἐς Τροίαν. Diomedis nonnulla instituta sacra apud Troezenios commemorantur; velut Hippolyti, Thesei filii, divinum cultum condidit; Paus. II, 32, 1: Ἱππολύτῳ δὲ τῷ Θησέως τέμενός τε ἐπιφανέστατον ἀνεῖται καὶ ναὸς ἐν αὐτῷ καὶ ἄγαλμά ἐστιν ἀρχαῖον· καὶ ταῦτα μὲν Διομήδην λέγουσι ποιῆσαι καὶ προσέτι θῦσαι τῷ Ἱππολύτῳ πρῶτον. Deinde illud inprimis notabile, quod ad Diomedem Apollinis Epibaterii, hoc est eius Apollinis, qui proficiscentium et naves conscendentium tutor est, templum apud Troezenios extructum referebatur; Paus. II, 32, 2: τούτου ἐντὸς τοῦ περιβόλου ναός ἐστιν Ἀπόλλωνος Ἐπιβατηρίου, Διομήδους ἀνάθημα ἐκφυγόντος τὸν χειμῶνα, ὃς τοῖς Ἕλλησιν ἐπεγένετο ἀπὸ Ἰλίου κομιζομένοις. Deinde Pythiorum apud Troezenios auctor et conditor Diomedes ferebatur; Paus. ibid.: καὶ τὸν ἀγῶνα τῶν Πυθίων Διομήδην πρῶτον θεῖναί φασι τῷ Ἀπόλλωνι. Argis ipsis quoque Diomedes Minervae quorundam sacrorum et novi cognominis auctor fuerat; Paus. II, 24, 2: Τοῦ Δειραδιώτου δὲ Ἀπόλλωνος ἔχεται μὲν ἱερὸν Ἀθηνᾶς ὀξυδερκοῦς καλουμένης, Διομήδους ἀνάθημα, ὅτι οἱ μαχομένῳ ποτὲ ἐν Ἰλίῳ τὴν ἀχλὺν ἀφεῖλεν ἡ θεὸς ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν.

2. Quae ratio iam apud Troezenios Diomedi cum Cerere et Proserpina intercesserit.

Troezenios igitur illos, qui ad Sybarin condendam cum Achaeis in Italiam venerant, non mirum est tam domestici et dilecti sibi herois cultum trans mare advexisse. Praeterea unum inprimis advertendum. Diomedes ab teste luculentissumo, qui de eius in Italia memoria et cultu divino praeclare nos edocet, ab Ibyco Rhegino, Hermionae coniux dicitur, qui propter id coniugium immortalitate donatus sit; Ibycus ap. Schol. Pind. Nem. X, 12, p. 501 Boeckh (p. 294 Abel): ἔστι περὶ τὸν Ἀδρίαν Διομήδεια νῆσος ἱερὰ, ἐν ᾗ τιμᾶται ὡς θεός· καὶ Ἴβυκος οὕτως . . . In hac lacuna nonnulla ex Ibyceis interciderunt; quod valde dolendum; sed non omnia hausta videntur, immo quae postremo sequuntur, licet non ipsa Ibyci verba referant, tamen narrata ab Ibyco haud dubie adumbrare videntur, quemadmodum recte suspicatus est Theodorus Bergkius: τὴν Ἑρμιόνην γήμας ὁ Διομήδης ἀπηθανατίσθη σὺν τοῖς Διοσκούροις· καὶ γὰρ συνδιαιτᾶται αὐτοῖς. Hic de Diomedis cum Hermiona coniugio mythus vix aliis locis, quam in regione Troezenia et Hermionensi, quae

urbs Troezeni vicina est (Paus. II, 34, 6), oriri potuit, quemadmodum rectissume Klausenius coniecit, Aeneas II, p. 1162. Fieri potest, ut huic Hermionae, quam volgo Menelai et Helenae filiam opinantur, maius etiam atque augustius arcanum subiectum sit, ut indicat Klausenius II, p. 1161. Nam 'Hermionae' nomine in Sicilia ipsa Ceres et Proserpina vocabantur, ut tradit Hesychius s. v. Ἑρμιόνη· καὶ ἡ Δημήτηρ καὶ ἡ Κόρη ἐν Συρακούσαις. Et in Peloponnesi urbe Hermiona cultum dearum sanctissimum et maxume patrium fuisse constat. Photius lexico vol. I, p. 212 ed. Naber: Ἑρμιόνη, χωρίον ἄσυλον· ἢ πόλις ἡ ἐν Πελοποννήσῳ, ἔχουσα ἱερὰ Δήμητρος καὶ Περσεφόνης ἄσυλα. conf. Paus. II, 35. Congruit cum hac Klauseni coniectura quod Diomedis quodammodo apud Cererem et Proserpinam frugum deas auctoritas maxima semper est. Audimus enim, ita fuisse, ut cuicunque Diomedes terrae frugum sterilitatem imprecatus sit, ea inevitabili clade Cereris iram experta sit. Res paullo post accuratius apparebit, ubi quemadmodum Dauniis talem devotionem Diomedes comminatus sit exponetur, coactus ille ipsa rerum necessitate, ut ius suum obtineret; conferendus interim Tzetzes ad Lycophron. v. 1056.

Itaque hoc quoque antiquissimi illi Sybaris condendae socii Troezenii ex suo patrimonio attulerunt. Atque haec omnia Sybaritae illis quoque temporibus, quibus Troezenia colonorum pars ab eis crudeliter eiecta est, Aristot. pol. p. 1303, a, 30, tamen retinuerunt (Klausen, Aeneas II, p. 1164). Iam igitur nunc fere eorum, quae postea disputaturi sumus hoc fundamentum ponere licebit. Quamquam nullo certo atque expresso testimonio constat, in urbe Sybari Diomedem ut deum cultum esse, tamen res plane manifesta et omni dubitatione exempta videtur. Nam Thuriis et Metaponti, quarum illa antiqua Sybaris sacra resurgere iussit, haec vero Sybaritis auctoribus condita clarissimis testimoniis Diomedis cultum habuisse evincitur, Diomedis cultus aliunde recipi et propagari non potuit. De Thuriis et Metaponto, itemque de Argyrippa copiose tradiderat Polemo, qui testiomonium dicit ap. Schol. Pind. Nem, X, 12, p. 501 Boeckh: καὶ Πολέμων ἱστορεῖ· Ἐν μὲν γὰρ Ἀργυρίπποις ἅγιόν ἐστι αὐτοῦ ἱερόν· καὶ ἐν Μεταποντίῳ δὲ διὰ πολλῆς αὐτὸν αἵρεσθαι τιμῆς ὡς θεόν, καὶ ἐν Θουρίοις εἰκόνας αὐτοῦ καθιδρύσθαι ὡς θεοῦ. Cum igitur Sybaris urbis propagines Diomedis religionem habuerint, Troezenii vero, Sybaris auctores atque parentes, domi studiosissime Diomedem coluerint, necessario sequitur, Sybaritas Diomedem ut unum ex deis maxume sibi acceptis maxumeque tutelaribus sacris et ludis coluisse.

3. De Metaponti originibus quid Antiochus Syracusanus et Ephorus docuerint.

Longe clarior certiorque Diomedis memoria apud Metapontinos est, quod potissumum Polemonis apud Pindari Scholiastam testimonio supra allato constat. Hanc huius herois memoriam colligere operae pretium est, quoniam inde qua tenacitate, vel potius

pietate dixerim, patriorum numinum religiones coloni retinuerint, luculenter apparet. Ac Metapontum quidem bis conditum a Strabone narratur, semel temporibus plane mythicis a Nestore cum copiis suis ex Troiana expeditione redeunte, cuius rei documentum et vestigium Metapontini posteriores potissumum sacra nonnulla funeralia sollemniter redeuntia (ἐναγισμούς vocabant illi) in Nelidarum honorem adferebant. Strabo VI, 264 extr. Πυλίων δὲ λέγεται κτίσμα τῶν ἐξ Ἰλίου πλευσάντων μετὰ Νέστορος, οὓς οὕτως ἀπὸ γεωργίας εὐτυχῆσαί φασιν, ὥστε θέρος χρυσοῦν ἐν Δελφοῖς ἀναθεῖναι· σημεῖον δὲ ποιοῦνται τῆς κτίσεως τὸν τῶν Νηλειδῶν ἐναγισμόν· ἠφανίσθη δ' ὑπὸ Σαυνιτῶν. Deinde Metapontum iterum, aliquot decenniis post Tarentum, cuius urbis origo ad annum 708 revocanda videtur, conditum est atque impulsu potissumum Sybaritarum, qui ad Tarentinos coercendos et in eorum potissimum invidiam, ne fertilissimos illos agros sibi vindicarent, novos in has regiones colonos vocasse dicebantur. Extat eximium atque praestantissumum de huius coloniae primordiis testimonium Antiochi Syracusani apud Strabonem VI, p. 264; 265. Sybaritas igitur, ait ille, Achaeorum multitudinem, unde ipsi Sybaritae oriundi fuerant, excitasse ad urbem in Tarenti lateribus haesuram condendam, quo et ipsi Sybaritae tutiores essent, Tarentini vero hostibus semper ad incurrendum promptissimis minus audaces et ad adgrediendum minus parati et proni. Antiochus l. s.: τὸν τόπον ἐποικῆσαι τῶν Ἀχαιῶν τινας μεταπεμφθέντας ὑπὸ τῶν ἐν Συβάρει Ἀχαιῶν, μεταπεμφθῆναι δὲ κατὰ μῖσος τὸ πρὸς Ταραντίνους . . ., ἵνα μὴ Ταραντῖνοι γειτνιῶντες ἐπιπηδήσαιεν τῷ τόπῳ. Nec tam difficile fore Tarentinos incursionibus a lateribus factis infestare; immo id sua sponte processurum p. 265 init.: προσθήσειν δὲ τοῖς Ταραντίνοις τὸ Μεταπόντιον ἐν πλευραῖς οὖσι. Quare his exhortationibus capti Achaei illi in Metaponti regione consederunt. Metapontum antiquiore atque Italico nomine Metabum vocatum erat, Str. p. 265: δοκεῖ δ' Ἀντίοχος, τὴν πόλιν Μεταπόντιον εἰρῆσθαι πρότερον Μέταβον, παρωνομάσθαι δ' ὕστερον. De ducibus, qui huic coloniae condendae praefuerint, varia narrantur. Ephorus Daulium, Crisae dynastam, coloniae auctorem perhibuerat, Str. p. 265: οἰκιστὴς δὲ τοῦ Μεταποντίου Δαύλιος ὁ Κρίσης τύραννος γεγένηται τῆς περὶ Δελφούς, ὥς φησιν Ἔφορος. Deinde maxume populare atque domesticum est apud Metapontinos nomen Leucippi, qui a parte Achaeorum, coloniae participum, ut dux potissumus huius expeditionis memorabatur; Strabo p. 265: ἔστι δέ τις καὶ οὗτος λόγος, ὡς ὁ πεμφθεὶς ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν ἐπὶ τὸν συνοικισμὸν Λεύκιππος εἴη.

4. De numo argenteo, quo Acheloi fluvii apud Metapontinos sacra et ludos fuisse demonstratur.

Iam haec omnia si perlustremus, quaeritur, Diomedis ut patrii et domestici numinis cultus ex qua potissumum colonorum Metapontinorum parte prodire potuerit. Videmus enim tam Sybaritas coloniae condendae patronos eosdemque Diomedis cultui maxume deditos fuisse, quam Achaeos, qui heroem aliquem Leucippum, Diomedi, equorum pa-

trono, cognatissumum, attulerunt; denique Daulium Crisaeum, coloniae ducem primarium, hoc certe suo quoque huius coloniae patronatu valde probabile reddere: ex septentrionalis quoque Graeciae ultra sinum Corinthium regionibus, ex Aetolia ipsa, ut mox adparebit, colonorum, longinqua petentium, agmen illud auctum esse. Non opus profecto est, in hoc trium partium concursu contentionem et controversiam movere. Unaquaeque suum quendam proprium Diomedem attulit; nam illis temporibus Diomedes Graecorum Italiam versus migrantium sollemnis et legitimus heros erat, sine quo nec recte eo traici, nec sedes ibi inter Italos populos, sua quadam haud dubie animorum cultura florentes, sed tamen barbaros recte occupari posse videbantur. Quare cum Italici littoris occupandi tunc studia florerent, Diomedes vario ornatu et habitu variaque, pro stirpium Graecarum procul proficiscentium diversitate, religionum et mythorum specie ornatus ad colonos ducendos adsciscebatur. Ac primum quidem nunc illa documenta inspiciamus, quibus Diomedem Metapontinum ex Aetolia oriundum fuisse et Aetolorum aliquot familias huic coloniae insertas sui, Aetolici, Diomedis colendi auctores extitisse evincitur. Floret in urbe Metaponto Acheloi fluvii memoria. Extat numus elegantissimus et eximius argenteus cum Acheloi imagine, qui pulcherrima arte chalcographica eleganter expressus est in opere Ducis de Luynes et F. J. Debacq: Métaponte, Paris, 1833, fol. planche I. Hic numus ipsa inscriptione docet, cultum aliquem divinum Metaponti fluvii Acheloi fuisse. Ac pars quidem numi antica, quae dicitur, notissimum ostendit illud Metapontinorum insigne: aristam hordei et locustam cum lectione ΜΕΤΑ; pars postica mirificae artis imaginem: primum ipsius Acheloi cum capite humano cornibus taurinis praedito et paullulum inclinato; atque deus manu dextra pateram tenet. Iuxta dei deinde figuram ulvae caulis se attollit, ex cuius foliis corona decidi possit. Denique marginem occupat inscriptio litteris tam priscis, ut eam typis nunc nostris reddere non possimus, duobus vocabulis concepta, quorum alterum a sinistra ad dextram currit: ΑΧΕΛΟΙΟ; alterum a dextra ad sinistram: ΑΘΛΟΝ. Enarrat et enuntiat haec inscriptio, ludos in honorem Acheloi in urbe Metaponto celebratos esse, quibus ludis eiusmodi numi praemii loco victoribus tributi sint, fortasse cum ulvae corona.

5. Diomedis in urbe Metaponto tres quasi species diversas confluxisse, e quibus una certe Diomedis Aetolici fuerit.

Sed unde quaeso haec Acheloi apud Metapontinos memoria, quibus nullus nomine Acheloi vicinus fluvius est? Ac fuerunt, qui eorum sacrorum memoriam et origines iam ad antiquissima illa Metaponti urbis initia, quibus a Nelidis et Nestore condita dicitur, Strabone VI, 264 teste, revocarent, velut ipse vir ille clarissimus, qui tam praestanter de huius urbis antiquitatibus meruit, dux de Luynes. Is igitur Acheloum Metapontinum, tam in numo, quam in sacris ludis, ex Peloponneso advectum et Nelidarum Acheloum

domesticum arbitratur, qui in Italiam cum colonis migrarit. Acheloi Peloponnesiaci memoria Pausaniae debetur, qui Thisoaeam (Θεισοαίαν) in Arcadia regionem eum cum quattuor aliis rivis adluisse dicit; Paus. VIII, 38, 9: διὰ δὲ τῆς χώρας τῆς Θεισοαίας ῥέοντες ἐμβάλλουσιν ἐς τὸν Ἀλφειὸν Μυλάων, ἐπὶ δὲ αὐτῷ Νοῦς καὶ Ἀχελῷος καὶ Κέλαδός τε καὶ Νάλιφος. conf. Curtius, Peloponnes I, 358. Verba doctissimi Ducis p. 7 haec sunt: *Une monnaie fort ancienne de Métaponte nous offre précisément un fleuve à tête humaine cornue, appuyé sur un roseau (i. e. ulva) et faisant une libation au-dessus d'un dauphin. Autour est écrit:* Ἀχελοιο ἆθλον. *C'est ici, probablement, l'Acheloüs d'Elide, et non celui d'Etolie, puisque les Pyliens, fondateurs de Métaponte, avaient un fleuve de ce nom. Ce témoignage si authentique confirme le passage de Strabon cité plus haut.* Sed haec coniectura propterea minus probabilis est, quod Achelous in Thisoaea, licet Pyliorum regum fines perflueret, tamen minume apud Pylios tam clarus esse potuit, ut, cum illi procul proficiscentes trans mare colonias statuerent, aliorum fluviorum nomina obscuraret, velut Alphei et Nedae. Itaque haec explicatio satisfacere non videtur. Immo Acheloum haud alium esse statuendum est, quam notissumum illum Aetolorum, ipsorum Aetolorum et Acarnanum fines dirimentem. Aetolicarum igitur familiarum aliqui coetus vel manipulus in illis Metapontinorum colonis fuit, qui ex Graecia antiqua in illam Italicam traiecerunt. Eae familiae sui Acheloi cultum et sacra attulerunt, atque una cum Acheloo Diomedem quoque. Non abhorret ab hac sententia Klausenius, Aeneas I, 458 et 459 et II, 1163; 1171. Adiuvatur haec sententia eo, quod venationis Calydoniae memoria in his Italiae regionibus urbibusque non ignota est; velut Beneventi inter antiquissima urbis salutis pignora et monumenta, quae conditores, inprimis Diomedes, attulisse dicebantur, apri Calydonii dentes ostendebantur, quos quidem ab avunculo suo (θείῳ), Meleagro, Diomedes dono acceperat. Procopius de bello Gotthico I, 15, p. 77 ed. Dindorf, Bonnae 1833, vol. II, pars 2.: Βενεβεντὸν δὲ ... Διομήδης ποτὲ ὁ Τυδέως ἐδείματο, μετὰ Ἰλίου ἅλωσιν ἐκ τοῦ Ἄργους ἀποκρουσθείς· καὶ γνώρισμα τῇ πόλει τοὺς ὀδόντας συὸς τοῦ Καλυδωνίου ἐλείπετο, οὕς οἱ θεῖος Μελέαγρος ἆθλα τοῦ κυνηγεσίου λαβὼν ἔτυχεν, οἳ καὶ εἰς ἐμὲ ἐνταῦθά εἰσι, θέαμα λόγου πολλοῦ ἰδεῖν ἄξιον, περίμετρον οὐχ ἧσσον ἢ τρισπίθαμον ἐν μηνοειδεῖ σχήματι ἔχοντες. Quae omnia si reputemus, Metaponti eam quoque Diomedis formam et speciem cultam esse probabile est, quae in Aetolia domestica et patria erat. Ac Diomedes aprum arcens, quae belua Cerer et eius frugibus maxume adversa est, optime etiam congruit cum Diomede Troezenio Hermionae coniugi, quem Metapontinos ab Sybaritis accepisse supra statuimus.

6. De aliorum quoque septentrionalis Graeciae heroum in Italiae cultu et memoria. In narratione de Epeo Phocensi, equi Troiani architecto, qui Lagaream condidit, poetarum conspicuorum et arte sua praestantium manum adparere.

Ne quid obliti videamur, quo septentrionalis Graeciae heroum in Italia memoria illustretur, de Epei, Panopei filii (conf. Iliad. XXIII, 665), Phocensis, equi Troiani architecti,

nunc fabulis in Italia propagatis dicendum est. Nam haec quoque recte considerata in eam partem pro argumento accipi poterunt: Acheloi Aetolici et Diomedis Aetolici cultum, non tantum Troezenium et Argivum, cum colonis Metapontinis in has terras peregrinas migrasse ibique radices egisse. Epeus igitur, Panopei filius, matrem habuit Lagaream, quam vehementi ac vesano amore captus olim Panopeus ex communi bellica praeda opulentissima furatus erat, quam in notissimo illo cum Telebois bello Amphitruo victor ceperat. Panopeus enim Amphitruoni in eo bello se socium adiunxerat. Narrat rem Scholiasta ad Iliad. XXIII, 665: Πανοπῆος] στρατεύσας σὺν Ἀμφιτρύωνι κατὰ Τηλεβοίων ἐκ τῶν κοινῶν λαφύρων κεκλοφὼς Λαγάρειαν ἴσχει υἱὸν Ἐπειόν. Epeus igitur, cuius opera potissumum Troia capta fuerat, ipse quoque in Italiam delatus est ibique in proxima Metapontinorum vicinia urbem condidit, cui pietatis causa matris suae Lagareae nomen imposuit. Strabo VI, p. 263 extrem.: Μετὰ δὲ Θουρίους Λαγαρία φρούριον, Ἐπειοῦ καὶ Φωκέων κτίσμα, ὅθεν καὶ ὁ Λαγαριτανὸς οἶνος. Steph. Byz. s. v. Λαγαρία, φρούριον Σικελίας ('nam Italiam inferiorem aliquotiens Siciliam vocat Stephanus', quemadmodum Meinekius adnotat ad Steph. Byz. s. v. Σινόεσσα p. 570) πλησίον Θουρίων, τοῦ Ἐπειοῦ καὶ Φωκέων κτίσμα, ὡς Στράβων. De vinis Lagarinis Plinius nat. hist. XIV, §. 69: *Omnium vero eorum maxume illustrata Messalae Potiti salute Lagarina, non procul Grumento nascentia.* Lagaream oppidum haud procul a Metaponto afuisse, immo intra fines Metapontinorum sitam fuisse, valde verisimile est; ac potest hoc inde colligi, quod ipsam Metapontum urbem Iustinus ab Epeo conditam esse tradit, ut is, quasi nullum inter Lagaream et Metapontum discrimen intercesserit, quod in solam Lagaream caderet, ad Metapontum quoque transtulisse videatur. Iustin. XX, 2, 1: *Metapontini quoque in templo Minervae ferramenta, quibus Epeos, a quo conditi sunt, equum Troianum fabricavit, ostentant: propter quod omnis illa pars Italiae maior Graecia appellata est.* conf. egregie de his antiquitatibus disputantem Klausenium, Aeneas I, p. 457 sq.

Iam igitur eius quoque fabulae, qua maxume freti Metapontini et Lagarini Epeum ut urbium suarum auctorem et parentem ostentabant, quamque ut aliquod fidei pignus in originibus suis definiendis iactabant, mentio nunc facienda est. Epeus igitur cum condita Lagarea in patriam redire vellet, miraculum subito factum esse. Minervam enim per somnia identidem ei comparuisse eumque hortatam esse, nunquam id se, ut domum rediret, concessuram, nisi instrumenta illa, quibus equum Troianum fabricasset, in aeternam rei memoriam Lagareae in aede sacra ab eo condenda reliquisset. Epeum per aliquod tempus cunctatum et tergiversatum esse, denique cum nullo modo navigatio e portu procederet, sed navis in eadem semper vertigine volveretur (αὐτὸν βραδυτέρας τυγχάνοντα τῆς ἀναγωγῆς εἰλεῖσθαι ἐν τῷ τόπῳ), Epeum deae obsecutum imperata fecisse. Hanc fabulam copiose narrat Aristoteles Mirabil. auscultat. 108: Περὶ δὲ τὴν Ἰταλίαν τὴν καλουμένην Λαγαρείαν, ἐγγὺς Μεταποντίου, Ἀθηνᾶς ἱερὸν εἶναί φασιν Ἑλληνίας, ἔνθα τὰ τοῦ Ἐπειοῦ λέγουσιν ἀνακεῖσθαι ὄργανα, ἃ εἰς τὸν δούρειον ἵππον ἐποίησεν, ἐκείνου τὴν ἐπωνυμίαν ἐπιθέντος. Quae in hac

narratione sequuntur ea haud dubie colorem habent narrationis cuiusdam poetarum manibus versatae atque excultae; inest admodum viva et alacris descriptio tam severitatis perstantis in proposito suo Minervae, quam scrupulorum cunctantis semper Epei, si verba recte expendantur: Φανταζομένην γὰρ αὐτῷ τὴν Ἀθηνᾶν κατὰ τὸν ὕπνον ἀξιοῦν ἀναθεῖναι τὰ ὄργανα, καὶ διὰ τοῦτο βραδυτέρας τυγχάνοντα τῆς ἀναγωγῆς εἰλεῖσθαι ἐν τῷ τόπῳ, μὴ δυνάμενον ἐκπλεῦσαι· ὅθεν Ἑλληνίας Ἀθηνᾶς τὸ ἱερὸν προσαγορεύεσθαι. Denique clarissimo documento ostendi potest, hanc fabulam inter narrationes de Graecarum urbium in Italia primordiis locum valde conspicuum obtinuisse, Lycophronis luculento hercle testimonio, v. 948: τὰ δ' ἐργαλεῖα, τοῖσι τετρήνας βρέτας || τεύξει ποτ' ἐγχώροισι μέρμερον βλάβην || καθιερώσει Μυνδίας ἀνακτόροις. Quod Myndiam pro Hellenica Minerva Lycophro habet, non magni momenti est; nam licet in nomine discordent, Lagareae certe hoc templum statutum esse, Lycophroni cum Aristoteli convenit; Lycophro enim haud dubie Epeum ut Lagareae conditorem designat v. 930: Ὁ δ' ἱπποτέκτων Λαγαρίας ἐν ἀγκάλαις.

7. De tertia quadam Diomedis apud Metapontinos specie, quae sub *Leucippi*, unius e conditoribus Metaponti, nomine latet. Equus tuticus oppidum unde ita nominatum sit.

Sed ad has Diomedis Metapontini formas, Aetolicam et Troezeniam, tertia etiam, nisi prorsus fallimur, accessit. Etenim Leucippus quidam ut nobilissumus Metaponti conditor memoratur, qui Achaeorum e Peloponneso emigrantium dux fuerit. Strabo VI, p. 265: ἔστι δέ τις καὶ οὗτος λόγος, ὡς ὁ πεμφθεὶς ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν ἐπὶ τὸν συνοικισμὸν Λεύκιππος εἴη. Hunc Leucippum Klausenius, Aeneas II, p. 1159 et 1160 acutissima coniectura ipsum Diomedem, cognomine ab re indito, fuisse statuit. Nam re vera Diomedes et in Italia ut eximius equorum patronus colitur, et in vetere Graecia maxume ut equorum pulcherrimorum et niveo colore insignium semper dominus celebratur. In Iliade quotiens praestantissimarum bigarum raptor est! Libro certe quinto, qui eius aristiam canit, haud minus ter tam praestanti praeda ille potitur, ut qui in rebus Homericis ad suspicandum proniores sint, de interpolationibus ex iteratione ortis cogitare possint. Prima pugna est adversus Daretis, Volcani sacerdotis, filios, quorum alterum saltem Volcanus, patris misericordia commotus, servat; locus notissimus Il. V, 23: ἀλλ' Ἥφαιστος ἔρυτο, σάωσε δὲ νυκτὶ καλύψας, || ὡς δή οἱ μὴ πάγχυ γέρων ἀκαχημένος εἴη. || ἵππους δ' ἐξελάσας μεγαθύμου Τυδέος υἱός || δῶκεν ἑταίροισιν κατάγειν κοίλας ἐπὶ νῆας. Deinde duos Priami filios, Echemmonem et Chromium, occidit et equorum praeda potitur; Il. V, 163: ὣς τοὺς ἀμφοτέρους ἐξ ἵππων Τυδέος υἱός || βῆσε κακῶς ἀέκοντας, ἔπειτα δὲ τεύχε' ἐσύλα· || ἵππους δ' οἷς ἑτάροισι δίδου μετὰ νῆας ἐλαύνειν. Denique equos longe pulcherrimos capit ipsius Aeneae, qui ab Anchisa patre bigam acceperat ex illa prosapia, quam Anchises Laomedonti furatus erat, feminas equas maribus clam subiciens; hac vero equorum subole Iuppiter Troem regem, Ganymedis pa-

trem, pro erepto filio quasi mercede oblata, consolatus erat; Il. V, 265. Post acrem cum Aenea pugnam hanc quoque praestantissimam praedam equestrem Sthenelus mandatu Diomedis abigit; Il. V, 322: Αἰνείαο δ' ἐπαΐξας καλλίτριχας ἵππους || ἐξέλασε Τρώων μετ' ἐυκνήμιδας Ἀχαιούς. Postremo de Rhesi equis res notissima, qui pulcherrimo colore niveo et velocitate insignes sunt, Il. X, 437: λευκότεροι χιόνος, θείειν δ' ἀνέμοισιν ὁμοῖοι. Hos quoque Ulixes abigit Diomedi obsecutus, Il. X, 498: τόφρα δ' ἄρ' ὁ τλήμων Ὀδυσσεὺς λύε μώνυχας ἵππους, || σὺν δ' ἤειρεν ἱμᾶσι, καὶ ἐξήλαυνεν ὁμίλου || τόξῳ ἐπιπλήσσων. Haec iam apud Homerum celebrata haud dubia arctiorem quendam Diomedis cum re equestri et equorum cultu conexum omnino indicant ac, ni omnia fallunt, sunt ea fabularum et mythorum, qui in Italia de Diomede effloruerant, de Argyrippa a Diomede condita, de Euippa, Dauni filia, eius coniuge, iam quaedam rumorum vestigia, quae ad Homeridas pervenerant.

Cum Diomedis equorum singularis patroni in Italia memoria haud dubie cohaeret nomen oppidi Equus tuticus. Hoc quoque ut multa alia Diomedes condidisse fertur. Narrat de urbium in Italia stabilimentis a Diomede factis Servius ad Aeneid. VIII, 9: *civitates plurimas condidit; nam et Beneventum et Equum tuticum ipse condidit, et Arpos, quae et Argyrippa dicitur.* Oppidi Equi tutici quasi insigne et ornamentum publicum equus colossi instar eminens, qui miraculi loco ostendebatur, fuisse videtur. Nuceriae quoque simile spectaculum exstructum est civis alicuius munificentia, qua de re eximia inscriptione edocemur, quae Nuceriae reperta est. Publicavit eam Mommsenius in Dialectis Italiae inferioris pag. 305: *M. Virtio M. f. Men. Cerauno aedili II vir. iure dicundo praefecto fabrum V vir. cui decuriones ob munificentiam eius, quod equom magnum posuerat et denarios populo dedicatione eius dederat, duumviratum gratuitum dederunt. Nuceriae.* conf. Orelli-Henzen no 7121. Clarissimus denique Diomedis cum equorum cura coniuncti cultus est apud Venetos ad Timavum fontem septem rivis defluentem prope Aquileiam. Haec et loca et sacra luculenter describit Strabo V, p. 214 sq.: ἐν αὐτῷ δὲ τῷ μυχῷ τοῦ Ἀδρίου καὶ ἱερὸν τοῦ Διομήδους ἐστὶν ἄξιον μνήνης, τὸ Τίμαυον· λιμένα γὰρ ἔχει καὶ ἄλσος ἐκπρεπὲς καὶ πηγὰς ἑπτὰ ποταμίου ὕδατος, εὐθὺς εἰς τὴν θάλατταν ἐκπίπτοντος, πλατεῖ καὶ βαθεῖ ποταμῷ. In Diomedis honorem apud Venetos usitata sunt sacrificia alborum equorum; Strabo ibid. p. 215 med.: τῷ δὲ Διομήδει παρὰ τοῖς Ἑνετοῖς ἀποδεδειγμέναι τινὲς ἱστοροῦνται τιμαί· καὶ γὰρ θύεται λευκὸς ἵππος αὐτῷ. Sed, unde deflexit oratio, Leucippus ille apud Metapontinos cultus, nonne ipse Diomedes, qui hoc cognomine aptissime ornari potuit, videtur? Caput Leucippi barbatum, viri iam annis paullo provectioris, galea ornatum in aliquot pulcherrimis Metapontinorum numis conspicitur. Unum exemplar excudendum curavit Mionnet: Description de Médailles antiques, Planches, Paris 1808, planche LXIV, no. 7; pars antica Leucippi caput cum inscriptione ΛΕΥΚΙΠΠΟΣ continet una cum canis venatici imagine; pars postica aristam et columbae imaginem cum inscriptionibus ΜΕΤΑ et ΑΜ. Repetiit hunc typum Klausenius, Aeneas II, tab. III. no. 14. conf. plura huius numi exem-

plaria enumerata et descripta apud Mionnet, Description vol. I. Paris. 1806 p. 160 et Supplément vol. I, Paris. 1819, p. 301.

8. Duae sunt de Diomedis in Dauniam adpulsu narrandi formae; altera magis ludibunda, a poetis exculta, in qua Diomedis comites iam in itinere in aves commutantur.

Sed posteaquam nunc oram Italiae meridionalem consideravimus, Sybarin, Metapontum, iam magis ad orientale litus acies convertenda, quod quemadmodum in Graeciam vergit, ita Diomedis imaginem potissumum ut numinis alicuius omnium Graecorum in Italiam traicientium tutelaris et singulari praesidio haec agmina comitantis illustrat. Ac minume eius nomen et veneratio in Achaeis seu Aetolis colonis continetur; immo Graecorum stirpes quaelibet eum sibi praefixerunt, et eius tutela et patronatu muniti atque sub eius quasi signis iter in peregrinas illa regiones bona fiducia freti susceperunt. Diomedem igitur plurima ex illis colonorum agminibus ut urbium suarum conditorem celebrabant. De Diomedis in Italiam adpulsu, cum ex Aetolia Argos revertens praeter oram Peloponnesi occidentalem veheretur et gravi tempestate e cursu suo deiceretur, duae narrationes paullulum inter se diversae traduntur. Altera poetarum magis Alexandrinorum artificia et myrothecia redolet; altera historicorum potius parcissimos quosdam, sed haud spernendos opinor in hac aliorum monumentorum penuria thesauros. In priore narrationis forma, quae origine haud dubie recentior est, Diomedes iam in ipso itinere, antequam ad litus Italicum navem appellit, socios suos nota illa in aves Diomedeas metamorphosi facta amittit; in altera fabulae specie cum comitibus Italiam occupat, regnum condit ac socii illi fidissumi et nimium ducis sui memores post domini demum obitum in aves mutantur. In priore igitur narrationis forma ad Veneris erga Diomedem iram omnia revocantur; in posteriore vestigia quaedam historiae ad coloniarum in Italia Graecarum origines spectantia et cum fructu coniuncta insunt. Ovidius Met. XIV, 464—511 ea, quae ad delectandum idonea viderentur, prompsit et exornavit. Quam decantata haec narrationis forma apud Alexandrinos fuerit, una sententia saepius iterata docere potest: Graecos, Troiae eversores, inter saevissimas clades quas in reditu exantlaverint, vel Priamo miserandos videri potuisse; haec sententia in hac narratione Ovidio cum Vergilio communis est; Ovid. met. XIV, 474: *Graecia tum potuit Priamo quoque flenda videri;* Vergilius Aen. XI, 259: *vel Priamo miseranda manus.* Idem iam dixerat Pacuvius, Tragic. Rom. fragm. ed. Ribbeck, Lips. 1871 v. 391: *Priamus si adesset, ipse eius commiseresceret.* Vergilii quoque, quod valde dolendum, nam Vergilius meliora noverat eisque uti consueverat, Aeneidis libro XI, 270—277 ad totius carminis consilium et structuram magis intererat, ut Veneris iram a Diomede inritatam et illa ultione sibi satis facientem depingeret, v. 272: *Et socii amissi petierunt aethera pennis, || fluminibusque vagantur aves, heu dira meorum ||*

supplicia! et scopulos lacrimosis vocibus implent. || Haec adeo ex illo mihi iam speranda fuerunt || tempore, quum ferro caelestia corpora demens || appetii et Veneris violavi volnere dextram.

9. In altera narrandi forma Diomedes comites colonosque salvos in Italiam, ac Dauniam quidem, adducit. Hos colonos Antoninus Liberalis cap. 37 egregio fonte usus *Dorienses* fuisse perhibet.

Longe fructuosius alterum narrandi genus est, quod Timaei copiarum frusta nonnulla continet, in qua narratione Diomedes comites salvos ad oram Italiae adducit. Hanc memoriae formam Antoninus Liberalis servavit in Metamorphosibus cap. 37, quod caput, si ad utilitatem exigatur, quae ad historiam rerum inde redundare possit, re vera fructuosissimum est. Ovidius Diomedis comites, tanquam hoc unice ita fieri potuerit, Aetolos fuisse statuit; Metam. XIV, 494: *Pleuronius Acmon.* Vergilius quoque, quamvis in talibus ceteroquin cautus et perspicax reconditorum scrutator, tamen Diomedeorum sociorum patriam non tam anxie curavit; Aetolos fuisse significat Aen. XI, 270: *pulchram Calydona viderem?* Longe doctius Antoninus Liberalis, suis quibusdam electissimis fontibus fretus. Is igitur quam tandem comitum Diomedis stirpem refert? Eam hercle, quae maxume aures arrigat: fuerunt, inquit, *Dorienses.* Itaque apud Antoninum narrationi 37 titulus praefigitur: Δωριεῖς, atque in ipsa narratione, ubi de praedae divisione agitur, haec leguntur: ταύτην μὲν Δωριεῦσιν ἔνειμε τοῖς σὺν αὐτῷ. Hoc minume inanibus fabulis nititur, sed fundamentum eximium habet et cognitu dignum. Nam *Rhodios* sane cum *Cois* coniunctos in has terras colonos misisse constat. De Arpis nominatim non traditum est, sed de oppido vicino *Salapia*; Vitruvius I, 4, 12 (p. 30 ed. Rose): *Item in Apulia oppidum Salpia vetus, quod Diomedes ab Troia rediens constituit sive quemadmodum nonnulli scripserunt, Elpias Rhodius.* Strabo de Rhodiorum coloniis disserens XIV, p. 654: καὶ μέχρι Ἰβηρίας ἔπλευσαν, κἀκεῖ μὲν τὴν Ῥόδην ἔκτισαν, ἣν ὕστερον Μασσαλιῶται κατέσχον, ἐν δὲ τοῖς Ὀπικοῖς τὴν Παρθενόπην, ἐν δὲ Δαυνίοις μετὰ Κῴων Ἐλπίας. Steph. Byzant. s. v. Ἐλπία, πόλις ἐν Δαυνίοις, κτίσμα Ῥοδίων. Hi Dorienses quod Diomedem ut mythicum archegetam sibi praefixerunt, inde explicandum, quemadmodum pulchre exposuit O. Mueller, Dorier I² p. 114 not., quod et Cous et Rhodus insula Doriensium Argivorum coloniae sunt; Argivorum vero potissumus quidam heros est Diomedes. Itaque coloni illi ad emigrandum parati more Graecorum metropolin suam discidentes salutarunt eiusque sacra secum in loca peregrina sibi destinata ut pignora et praesidia salutis abstulerunt. Accedit, quod Diomedes apud Troezenios templum Apollinis colonis patrocinantis et faventis condiderat, Pausan. II, 32, 2: ἐντὸς τοῦ περιβόλου ναός ἐστιν Ἀπόλλωνος ἐπιβατηρίου, Διομήδους ἀνάθημα. Itaque mirum iam non est, quod Diomedem vel Doriensium ducem in his regionibus invenimus.

10. Aetolos quoque Diomede suo, quem illi semper non corporis, sed animi oculis praesentissimum videbant, patrono fretos in Dauniam traiecisse ibique sedes cepisse. Dauniorum immane et barbarum erga Aetolos odium.

Sed Aetoli quoque haud dubie cum patrio apud se et proprio rursus ac peculiari Diomede ad Dauniam condendam occupandamque advenerant. Traditur historiola quaedam admodum cognitu digna, unde apparet, Aetolos vetus cum Daunia commercium habuisse ac regionis eius principatum et dominium aliquod ad se vindicasse, vetere scilicet illo immigrationis Diomedeae titulo fretos; qua de re elegantissume exposuit Klausenius, Aeneas II, p. 1190. Constanti sane in hac narratione fama adicitur, Daunios hoc Aetolorum in Daunia hospitium vehementer respuisse atque barbara hercle saevitia talem invasionem reppulisse, quod cum vi quadam vere tragica narrari solet. Narrationis igitur summa haec est: Diomedem indignabundum et quod a veteribus incolis invidiam sibi et posteris suis instare suspicabatur, de Daunia terra a se servata atrocem hanc devotionem exsecrationemque pronuntiasse: Ne unquam Ceres et Proserpina admitterent, ut Daunia terra fruges aratoribus redderet, nisi Aetolorum colonia aliqua iustam ibi sedem haberet et eius terrae bonorum particeps esset, quam suo periculo Diomedes hostibus eripuisset. Tzetzes ad Lycophron. 1056: Διομήδους καταρασαμένου τὴν τῶν Δαυνίων χώραν μὴ καρποφορῆσαι ποτέ, εἰ μὴ ὑπὸ Αἰτωλῶν ἐργάζοιτο. Daunios igitur quos tam molestae conditionis, sempiternae Aetolorum societatis, paeniteret, omnia, quibus id malum excuterent, machinatos esse, atque cum forte ita evenisset, ut nulli apud se Aetoli reperirentur et cum, qualis erat illa devotionis formula, frugum sterilitas inde timeretur, legatos in Aetoliam misisse cum hoc rogatu, ut ei Aetoli, quibus id volentibus esset, ad se traicerent et agrorum illos fines, quos Diomedes olim possedisset, ut sua rura colerent. Tzetzes ibidem: οἱ Δαύνιοι παραγενόμενοι εἰς Αἰτωλίαν ἐκήρυξαν τοὺς βουλομένους αὐτῶν ἐλθεῖν καὶ ἀπολαβεῖν τὸ μέρος τῆς Διομήδους γῆς. Iam cum hac venia usi et allecti nonnulli Aetolorum venissent, Daunios eos intra illius agri fines, qui quondam Diomedis heredium sive κλῆρος fuisset, inclusos, crudeli sepultura vivos terra obruisse (κατέχωσαν), gloriantes, invenisse sese, quemadmodum et conditioni in devotionis formula verbo saltem tenus satisfacerent eademque opera hospites molestos e medio tollerent. Tzetzes ibid.: ἐλθόντων δὲ τῶν Αἰτωλῶν εἰς τὴν τῶν Δαυνίων χώραν καὶ ἀπαιτούντων τὴν γῆν, οἱ Δαύνιοι λαβόντες αὐτοὺς ζῶντας κατέχωσαν λέγοντες· Ἀπειλήφατε τὸν κλῆρον τῆς γῆς ὑμῶν, ὃν παρ' ἡμῶν αἰτεῖτε· οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ τὸν Διομήδην.

Haec ac similia de Diomede eiusque comitibus Aetolis Doriensibusque in eis carminibus sine dubio accuratius copiosiusque enarrata erant, quibus *Diomedeis* (Διομηδείαις) titulus erat. Nam haec carmina epica minume tantum, opinor, in fatis Diomedis in ipsa Graecia et ad Troiam exantlatis absolvebantur et continebantur, sed aliqua eorum haud dubie pars, quemadmodum in Aneide fit, in Italiam transgrediebatur et herois, tot Italarum urbium conditoris et parentis, facta et fata apud hos extremi occidentis populos persequebatur. Graecorum heroum ad Italiae populos adventus eorumque ibi stabilimenta fama antiqua celebrata erant. Timaeus Tauromenita copiosissimam talium narrationum copiam in litteratorum hominum notitiam invexerat. Hae fabulae magnum haud dubie plausum apud Alexandrinos poetas invenerant, cuius rei luculentus testis est Lycophron, qui talibus vestigiis abundat. Itaque Vergilius non primus fuit, qui Italas antiquitates ad carmen pulcherrimum exornandum adhibuit et cum Troiani herois fatis coniunxit, sed habuit ille vetustiores auctores, quorum vestigiis incessit, ac si accurate de hoc fabularum genere, quo Graeci vel Troiani in Italiam adpulisse narrantur, quaeratur, sine dubio talium carminum vestigia haud pauca apparebunt. Etiam Catonem in Originibus plane ab hac opinione pendere videmus, plurimarum Italicarum civitatium origines ad Troianos Graecosve advenas redire. Ipsum Aeneidis argumentum seorsum a Vergilii Aeneide et proprio quodam suo incremento excultum esse constat, de eaque re, cognitu dignissima, admodum subtiliter monitum est ab Henrico Jordano meo in aureola nota ad Prelleri Mythologiam Roman. Berol. 1883 vol. II, p. 321, 1.

11. Carmina epica, quibus *Diomedeis* (Διομηδείαις) titulus fuerit, Italica quoque Diomedis fata complexa esse; quibus omnino indiciis constet, diversorum tam Graecorum quam Troianorum heroum res in Italia gestas satis amplam epicis carminibus materiam praebuisse.

Sed redeundum est ad Diomedeas. Unius huius argumenti carminis memoriam ex oblivione in lucem nuper protraxit collega meus praestantissumus et carissimus, Franciscus Buechelerus, in Museo Rhenano vol. XLIV p. 318. Scripsit Diomedeam duodecim libris compositam Antonius Iullus, ad quem Horatius carmen libri IV, 2 conscripsit; erat Horatio iudice haec Diomedea specimen altioris illius et sublimioris stili, a cuius imitatione se ipsum longissume remotum esse Flaccus affirmat. Antonius Iullus filius est triumviri M. Antonii atque consulatum anno 23 a. Chr. n. gesserat, qua de re inscriptione praeclara edocemur: *Imp. Caes[ar] divi f. August. pontif. maximus, cos. XI, tribunicia potestate XIIII, ex stipe, quam populus Romanus K. Januariis apsenti ei contulit, Jullo Antonio Africano Fabio cos. Mercurio sacrum.* De Diomedea Antonii testis est Acron ad Horat. Carm. IV, 2, 2: *Heroico metro Diomedias duodecim libros scripsit egregios, praeterea et prosa aliquanta.* Diomedeas deinde ut Heracleas Iuvenalis tempore argumenta admodum trita et decantata fuisse Iuvenalis docet I, 53: *Haec ego non agitem? sed quid magis? Heracleas || aut Diomedeas aut mugitum labyrinthi?* In hisce Diomedeis, ac de Antonii Iulli carmine id magna fiducia spoponderim, Diomedis fata Italica locum ampliorem obtinebant, id quod ingens copia talium fabularum, quae de Diomedis in Italia rebus gestis narrantur, luculenter confirmat. Quantopere iam Alexandrinis poetis Diomedis haec extrema vitae pars in

deliciis fuerit, Lycophronis eximio carmine constat, qui sane Diomedis fatis enarrandis singulare studium adhibuit. Nam ex duobus locis, quibus hanc materiam tractavit, priore loco v. 592—632 integrae Diomedeae, in Italia sane peractae, lineamenta descripsit, qua de re infra uberius agendum nobis erit; altero loco atrocem illam narrationem de Aetolorum, qui a Dauniis maligne invitati ad Diomedis heredium accipiendum in Italiam traiecerint, deinde immani et crudeli apud Daunios hospitio excepti et turpissimo interitu necati sint, copiose tradidit. In hac nunc Lycophronis narratione nihil non perspicuum et clarum erit, ut sine impedimento legi possit; v. 1056

ἔσται ποτὲ πρεσβεῦσιν Αἰτωλῶν φάος
ἐκεῖ γοηρὸν καὶ πανέχθιστον φανέν,
ὅταν Σαλάγγων γαῖαν Ἀγγαίσων θ' ἕδη
μολόντες αἰτήσωσι κοιράνου γύας
ἐσθλῆς ἀρούρας πῖαρ ἔγκληρον χθονός,
τοὺς δ' εἰς ἐρεμνὸν ζῶντας ὠμησταὶ τάφον
κρύψωσι κοίλης ἐν μυχοῖς διασφάγος.
οἱ δ' ἀκτέριστον σῆμα Δαυνῖται νεκρῶν
στήσουσι χωστῷ τροχμάλῳ κατηρεφές,
χώραν διδόντες, ἥνπερ ἔχρῃζον λαβεῖν,
τοῦ κρατοβρῶτος παιδὸς ἀτρέστου κάπρου.

Extremus versus ad Tydeum, Diomedis patrem spectat; κρατοβρώς vocatur, quod ipse moribundus cum hostis Melanippi caput amputatum Amphiaraus ei offerret, immani saevitia cerebrum absorbuit; Schol. Iliad. V, 126 et Apollodorus Biblioth. 3, 6, 7, 3; Welcker, Epischer Cyclus II, p. 363. Deinde κάπρος Tydeus nominatur, quod apri Calydonii pelle indutus exul e patria fugiens aulam Adrasti intraverat; Statius Theb. I, 488: *Terribiles contra setis ac dente recurvo || Tydea per latos humeros ambire laborant || exuviae, Calydonis honos.*

S C H O L A E

SECVNDVM ORDINES DISCRIPTAE

I. ORDINIS THEOLOGORVM CATHOLICORVM

1. *Professores ordinarii*

FRANCISCVS HENRICVS REVSCH Dr. *Publice* I. Patrologiam docebit bis p. h. h. x. *Privatim* II. Introductionem in libros Veteris Testamenti tradet quater p. h. h. x. III. Psalmos interpretabitur quater p. h. h. xi.

IOSEPHVS LANGEN Dr. *Publice* I. Novi Testamenti locos selectos interpretabitur semel p. h. h. xi. *Privatim* II. S. Lucae evangelium exponet ter p. h. h. xi. III. Historiae ecclesiasticae p. III quinquies p. h. h. xii.

HVBERTVS THEOPHILVS SIMAR Dr. *Publice* I. Apologeticam tractabit bis p. h. h. x. *Privatim* II. Theologiae dogmaticae p. I docebit sexies p. h. h. viii. *Privatissime et gratis* III. in seminario theologico exercitationes dogmaticas moderabitur bis p. h. h. v. et vi.

HENRICVS KELLNER Dr. *Privatim* I. Theologiae pastoralis partem II tractabit ter p. h. h. xi. *Privatissime et gratis* II. Exercitationes catecheticas moderabitur semel p. h. h. v, homileticas semel p. h. h. xii.

FRANCISCVS KAVLEN Dr. *Privatim* I. Archaeologiam biblicam docebit quater p. h. h. xii. II. Introductionem in libros Veteris Testamenti faciet ter p. h. h. iv. *Privatissime et gratis* III. in seminario regio theologico exercitationes exegeticas ad Vetus Testamentum spectantes moderari perget bis p. h. h. xii.

HENRICVS SCHROERS Dr. *Privatim* I. Historiae ecclesiasticae p. II enarrabit quinquies p. h. h. ix. *Privatissime et gratis* II. Seminarii theologici exercitationes historicas moderabitur bis p. h. horis p. st.

IACOBVS KIRSCHKAMP Dr. *Privatim* I. Theologiae moralis specialis priorem partem docebit quinquies p. h. h. x. *Privatissime et gratis* II. in seminario regio exercitationes ad theologiam moralem spectantes moderari perget bis p. h. h. v et vi.

2. *Professores extraordinarii*

BERNARDVS FECHTRVP Dr. *Publice* I. Symbolicam docebit bis per hebd. h. III. *Privatim* II. De antiquis scriptoribus ecclesiasticis eorumque scriptis ac doctrina disseret ter per hebd. h. xi.

IOSEPHVS FELTEN Dr. *Privatim* I. Evangelium secundum Ioannem interpretabitur quater p. h. h. XI. *Privatissime et gratis* II. In seminario regio theologico exercitationes exegeticas ad Novum Testamentum spectantes moderabitur bis p. h. h. V et VI.

II. ORDINIS THEOLOGORVM EVANGELICORVM

1. *Professores ordinarii*

GVILELMVS LVDOVICVS KRAFFT Dr. *Publice* I. Historiam ecclesiae catholicae romanae a concilii Tridentini temporibus usque ad Vaticanum tradet bis p. h. d. Sat. h. IX et X. *Privatim* II. Historiam ecclesiae a Gregorii VII temporibus usque ad finem saeculi XVI enarrabit quinquies per hebd. h. X.

GVILELMVS IVLIVS MANGOLD Dr. *Publice* I. Epistolam divi Pauli ad Corinthios datam alteram bis p. h. d. Sat. h. XI et XII explicabit. *Privatim* II. Pauli apostoli epistolam priorem ad Corinthios datam quinis schol. p. h. h. XI interpretabitur. III. Symbolicen comparativam d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. XII docebit. *Privatissime et gratis* IV. Exercitationes seminarii regii ad Novi Testamenti interpretationem spectantes sueto more moderari perget.

ADOLFVS HERM. HENR. KAMPHAVSEN Dr. *Publice* I. Seminarii regii exercitationes ad Vetus Testamentum spectantes moderabitur. *Privatim* II. Librum Iesaiae explicabit d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. VIII.

THEODORVS CHRISTLIEB Dr. *Publice* I. in seminario regio exercitationes tam homileticas quam catecheticas moderari perget. *Privatim* II. Difficiliores pericopas explicabit ter dieb. Lun. Merc. Ven. h. IX. III. Artem homileticam docebit ter dieb. Mart. Iov. Sat. h. IX.

FRIDERICVS AEMILIVS ANTONIVS SIEFFERT Dr. *Publice* I. Seminarii regii exercitationes ad dogmatum historiam spectantes moderari perget. *Privatim* II. Introductionem historicam criticam in libros N. T. tradet d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. XII. III. Disciplinae dogmaticae partem II. docebit quinquies p. h. h. IV.

LVDOVICVS LEMME Dr. *Publice* I. Seminarii regii exercitationes ad theologiam systematicam spectantes moderari perget. *Privatim* II. Historiam dogmatum christianorum enarrabit quinquies p. h. h. X. III. Theologiam biblicam Novi Testamenti docebit quinquies p. h. h. XI.

2. *Professores extraordinarii*

CAROLVS BENRATH Dr. *Privatissime et gratis* I. Selecta capita ex Augustini De Civitate Dei libris interpretabitur semel p. h. d. Mart. h. V. *Privatim* II. Historiae ecclesiasticae partem priorem usque ad Caroli Magni tempora enarrabit quinquies p. h. h. X. III. Repetitorium historiae ecclesiasticae et historiae dogmatum instituet bis p. h. d. Lun. et Iov. h. V.

IOHANNES MEINHOLD Lic. *Publice* I. Historiam textus et canonis Veteris Testamenti tradet d. Merc. h. IX. *Privatim* II. Introductionem in Vetus Testamentum dabit quater p. h. h. IX. III. Psalmos interpretabitur quater p. h. h. VIII. IV. Exercitationes hebraicas moderabitur bis p. h. h. p. st.

3. *Privatim docens*

FRIDERICVS SCHNAPP Lic. *Gratis* I. Priorem Clementis Romani ad Corinthios epistolam explicabit bis p. h. d. Ven. h. V et VI. *Privatim* II. Apocalypsin Iohannis interpretabitur quater p. h. d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. XI.

III. ORDINIS IVRECONSVLTORVM

1. *Professores ordinarii*

IOHANNES FRIDERICVS DE SCHVLTE Dr. *Publice* I. De fontibus iuris germanici disseret die Merc. h. VI—VIII. *Privatim* II. Historiam iuris et imperii Germanici docebit quinquies dieb. Lun. Mart. Merc. Iov. Ven. h. XII.

GVILELMVS ENDEMANN Dr. *Privatissime et gratis* I. in seminario exercitationes moderabitur processus civilis, d. Merc. h. V et VI. *Privatim docebit* II. Ius mercaturae diebus Lun. Mart. Iov. Ven. h. XI. III. Ius cambiorum die Sat. h. IX et X. IV. Processum criminalem dieb. Lun. Mart. Iov. Ven. h. XII.

PAVLVS KRVEGER Dr. *Privatissime et gratis* I. in seminario exercitationes iuris Romani instituet die Mart. h. V—VII. *Privatim* II. Institutiones iuris Romani quater p. h. h. IX docebit. III. Pandectarum partem alteram (ius obligationum) quater p. h. h. X tradet.

HERMANNVS HVEFFER Dr. *Publice* I. Ius matrimoniorum dieb. Lun. et Iov. h. II exponet. *Privatim* II. Ius ecclesiasticum catholicorum et evangelicorum quater p. h. dieb. Lun. Mart. Iov. Ven. h. III docebit.

CONRADVS HVBERTVS HVGO LOERSCH Dr. *Publice* I. Partes selectas iuris Germanici privati semel exponet d. Merc. h. III. *Privatim* II. Ius privatum Germanicum docebit quinquies h. IX. III. Ius Francogallicum civile quod in terris Rhenanis viget quinquies h. X tradet.

GVILELMVS KAHL Dr. *Publice* I. De ecclesia et civitate disseret semel p. h. d. Iov. h. V. *Privatim* II. Ius publicum Germaniae et Borussiae docebit quinquies p. h. h. X.

ERNESTVS ZITELMANN Dr. *Privatissime et gratis* I. in seminario regio societati iuris Romani praeerit die Lun. h. V et VI. *Privatim* II. Pandectarum partem primam (partem generalem et ius rerum) tradet dieb. Lun. et Iov. h. X. et quinquies h. XI. III. Exercitationes iuris civilis practicas instituet die Merc. h. XII et die Sat. h. XI et XII.

IVLIVS BARON Dr. *Privatissime et gratis* I. in seminario selectorum e iure Romano locorum

interpretationem cum scribendi exercitationibus coniunget die Ven. h. V—VII. *Privatim* II. Historiam iuris Romani ordine iudiciorum privatorum incluso enarrabit d. Mart. Merc. Iov. Ven. h. X. III. Pandectarum partem tertiam (ius familiae et hereditarium) d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. XII exponet. IV. Processum civilem imperii Germanici d. Lun. Mart. Merc. Iov. Ven. h. IX docebit.

2. *Professores extraordinarii*

ALFREDVS NICOLOVIVS Dr. scholas non habebit.

ERNESTVS LANDSBERG Dr. *Publice* I. in seminario regio exercitationes exegeticas Pandectarum sine scriptionibus instituet die Lun. h. V et VI. *Privatim* II. Ius poenale germanicum quinquies h. XII docebit.

IV. ORDINIS MEDICORVM

1. *Professores ordinarii*

GVSTAVVS VEIT Dr. *Publice* I. Gynaecologiae partem d. Iov. h. v. tradet. *Privatim* II. Artem obstetriciam senis diebus h. VIII docebit. III. Exercitationes practicas in clinico gynaecologico quotidie h. XII moderari perget.

FRANCISCVS DE LEYDIG Dr. scholas non habebit.

EDVARDVS PFLVEGER Dr. *Publice* I. Seminarium physiologicum quotidie moderari perget. *Privatim* II. Physiologiae specialis partem alteram i. e. vegetativam d. Lun. Mart. Merc. Iov. Ven. h. IX docebit.

CAROLVS KOESTER Dr. *Privatissime et gratis* I. Laboratorium pathologicum moderabitur quotidie. *Privatim* II. Anatomiam et physiologiam pathologicam specialem quinquies h. V docebit. III. Cursum demonstrativum anatomiae pathologicae bis h. II—IV cum exercitationibus rite obducendi cadavera prout materia suppetet instituet.

THEODORVS SAEMISCH Dr. *Publice* I. De ratione mutua inter corporis et oculi morbos d. Iov. h. IV disseret. *Privatim* II. Clinicum ophthalmiatricum moderabitur ter dieb. Lun. Mart. Ven. h. VIII. III. Cursum ophthalmoscopicum instituet d. Merc. h. II et III. IV. Cursum operationum in oculo instituendarum habebit d. Ven. h. II.

CAROLVS BINZ Dr. *Privatissime et gratis* I. Laboratorium pharmacologicum quotidie h. p. st. moderari perget. *Privatim* II. Pharmacologiae experimentalis p. I tradet d. Lun. Merc. Iov. h. III. III. Toxicologiam experimentalem exponet semel d. Mart. h. III.

ADOLPHVS LIBER BARO DE LA VALETTE ST. GEORGE Dr. *Privatissime et gratis* I. Laboratorium anatomicum moderari perget una cum NVSSBAVM P. E. et SCHIEFFERDECKER P. E. quotidie h. IX—I. *Privatim* II. Anatomiam specialem docebit sexies p. h. h. VIII. III. Exercitationes anatomicas una cum NVSSBAVM P. E. et SCHIEFFERDECKER P. E. prosectore moderabitur quotidie h. IX—IV.

FRIDERICVS TRENDELENBVRG Dr. *Publice* I. Aciurgiae capita selecta tradet semel d. Merc. h. VI. *Privatim* II. Clinicum et policlinicum chirurgicum moderabitur quotidie h. IX—X$^{3}/_{4}$.

FRIDERICVS SCHVLTZE Dr. *Publice* I. De morbis medullae spinalis semel disseret d. Ven. h. XII. *Privatim* II. Clinicum internae medicinae moderabitur quotidie h. X$^{3}/_{4}$—XII. III. De pathologia et therapia morborum systematis nervorum et musculorum docebit bis d. Mart. et Iov. h. XII.

CAROLVS PELMAN Dr. *Gratis et privatissime* I. Exercitationes clinicas semel d. Merc. h. V instituet. *Privatim* II. Clinicum psychiatricum bis d. Lun. et Iov. h. V.

2. *Professores extraordinarii*

HERMANNVS SCHAAFFHAVSEN Dr. *Publice* I. Anthropologiam docebit dieb. Lun. et Iov. h. XI. II. Physiologiam generalem die Mart. h. XI explicabit. *Privatim* III. Pathologiam generalem tradet dieb. Lun. et Iov. h. XII.

IOSEPHVS DOVTRELEPONT Dr. *Publice* I. De morbis cutis aget d. Merc. h. IV. *Privatim* II. Clinicum et policlinicum morborum cutis et syphiliticum moderabitur d. Merc. et Sat. h. XII.

CAROLVS FINKELNBVRG Dr. *Publice* I. Balneologiam docebit die Merc. h. IV. *Privatim* II. Hygienen quater dieb. Lun. Mart. Iov. Ven. h. IV.

CAROLVS DE MOSENGEIL Dr. *Publice* I. Selecta capita chirurgiae tradet die Iov. h. IV. *Privatim* II. Chirurgiam generalem docebit diebus Merc. et Iov. h. VIII.

MAVRICIVS NVSSBAVM Dr. *Privatissime et gratis* I. Laboratorium anatomicum moderari perget una cum DE LA VALETTE ST. GEORGE P. O. et SCHIEFFERDECKER P. E. quotidie h. IX—I. *Privatim* II. Exercitationes anatomicas una cum DE LA VALETTE ST. GEORGE P. O. et SCHIEFFERDECKER P. E. quotidie instituet h. IX—IV. III. Anatomiam topographicam docebit d. Lun. Mart. et Merc. h. IV.

DITTMARVS FINKLER Dr. *Publice* I. De novis tractandi rationibus semel disseret die Sat. h. IV. *Privatim* II. Policlinicum medicum moderabitur quinquies dieb. Lun. ad Ven. h. IV.

FRIDERICVS FVCHS Dr. *Publice* I. De philosophiae naturalis principiis generalibus disseret semel h. p. i. *Privatim* II. Electrodiagnosticen et electrotherapiam tradet bis h. p. i.

HVGO RIBBERT Dr. *Publice* I. Anatomiam pathologicam specialem tractus urogenitalis tradet semel h. p. st. *Privatim* II. Cursum histologiae pathologicae dabit quater dieb. Mart. et Ven. h. II et III. III. De tumoribus disseret die Mart. h. VI.

HENRICVS WALB Dr. *Publice* I. Otologiae selecta capita tradet semel die Merc. h. V. *Privatissime et gratis* II. Policlinicum otiatricum moderari perget dieb. Merc. et Sat. h. II$^{1}/_{2}$. III. Studia in laboratorio clinico reget quotidie hor. post ind.

AEMILIVS VNGAR Dr. *Publice* I. Hygienen infantum specialem tradet semel h. p. st. *Privatim* II. Medicinam forensem commilitonibus iuris studiosis explicabit bis p. h. III. Infantum morbos demonstrationibus clinicis inlustrabit bis h. II.

FRIDERICVS MVELLER Dr. *Publice* I. De explorandi rationibus elinieis semel disseret h. p. st. *Privatim* II. Cursum laryngoseopiae bis dabit h. XII. III. Cursum pereussionis et auscultationis bis instituet h. V et VI.

PAVLVS SCHIEFFERDECKER Dr. *Privatissime et gratis* I. Laboratorium anatomieum moderari perget una eum DE LA VALETTE ST. GEORGE P. O. et NVSSBAVM P. E. quotidie h. IX—I. *Privatim* II. Exercitationes anatomicas una cum DE LA VALETTE ST. GEORGE P. O. et NVSSBAVM P. E. quotidie instituet h. IX—IV. III. Historiam evolutionis hominis et vertebratorum tradet ter p. h. dieb. Iov. et Ven. h. IV Sat. h. IX.

3. *Privatim docentes*

IOSEPHVS KOCKS Dr. *Gratis* Cursum operationum obstetricieiarum quater instituet h. p. st.

CAROLVS BVRGER Dr. *Gratis* I. De morbis narium et laryngis capita selecta tractabit semel. *Privatim* II. Cursum laryngoscopiae et rhinoscopiae habebit bis h. p. i.

GVILELMVS KOCHS Dr. *Gratis* I. De physiologia generationis disseret d. Sat. h. X. *Privatim* II. Repetitorium partium selectarum physiologiae bis h. p. st.

OSCARVS WITZEL Dr. *Privatim* Chirurgiam propaedeuticam docebit quater p. h. dieb. Lun. Ven. h. VI et binis horis post statuendis.

GEORGIVS KRVKENBERG Dr. *Gratis* I. Artis obstetrieiae partem doeebit d. Sat. h. VIII. *Privatim* II. Cursum operationum obstetriciarum instituet d. Lun. et Ven. h. IV.

CAROLVS BOHLAND Dr. *Privatim* Diagnostieen chemicam et microscopicam bis tradet dieb. Lun. et Ven. h. IV.

IVLIVS GEPPERT Dr. *Gratis* I. De luis abolendae remediis et methodis disseret semel h. p. i. II. Laboratorium pharmaeologieum una cum Prof. BINZ moderabitur.

ROBERTVS THOMSEN Dr. *Gratis* I. Anatomiam et physiologiam medullae spinalis et bulbi hominis docebit semel d. Ven. h. V. II. Psyehiatriam forensem semel h. p. i.

FRIDERICVS SCHENCK Dr. *Gratis* De cerebri et medullae spinalis physiologia semel disseret h. p. i.

V. ORDINIS PHILOSOPHORVM

1. *Professores ordinarii*

IOANNES GILDEMEISTER Dr. *Publice* I. Linguae arabicae elementa tradet usurus grammatiea Casparii ab A. Muellero retractata d. Lun. Merc. Iov. h. II. *Privatim et gratis* II. Lectiones syriacas continuabit d. Mart. Ven. h. XI. *Privatissime et gratis* III. Seriptores arabicos tractabit bis aut quater h. XI vel II.

ERWINVS NASSE Dr. *Publice* I. De mensis publicis disseret semel p. h. h. V. *Privatim* II. Oeeonomiam publicam generalem exponet quater p. h. h. IV. *Privatissime et gratis* III. Exereitationes in seminario oeeonomieo politieo instituet bis p. h. h. p. i.

FRANCISCVS BVECHELER Dr. *Publice* I. cum sodalibus seminarii philolog. extraordinariis

Callimachi hymnos et Taciti dialogum leget d. Merc. et Iov. h. VI. *Privatim* II. Sophoclis Oedipum Coloneum interpretabitur d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. XI. *Privatissime* III. Vmbriea et Osca docebit d. Lun. h. VI et VII.

HERMANNVS VSENER Dr. *Publice* I. Seminarii philol. sodalibus ordinariis de Platonis dialogis commentantibus et disputantibus aderit d. Ven. h. V et VI. *Privatim* II. Litterarum Graecarum historiam enarrabit d. Mart. Merc. Iov. Ven. h. X.

RVDOLPHVS LIPSCHITZ Dr. *Publice* I. Seminarii mathematici sodalium exercitationes una cum collega KORTVM moderabitur d. Merc. et Sat. h. XI. *Privatim* II. Calculi differentialis et integralis partem alteram docebit dieb. Lun. Mart. Iov. Ven. h. XI. III. Theoriam virium, quae agunt secundum legem Newtonianam, exponet dieb. Lun. Mart. Iov. Ven. h. XII.

AVGVSTVS KEKVLÉ Dr. *Publice* I. Historiae chemiae capita selecta tractabit semel d. Ven. h. IV. *Privatim* II. Chemiae experimentatae partem II i. e. chemiam organieam tradet quater d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. X. III. Metallorum et salium chemiam docebit bis d. Merc. et Sat. h. X. IV. Exercitationes practicas in laboratorio chemico moderabitur una cum ANSCHVETZ P. E. et KLINGER Dr. quotidie ab h. IX ad h. V.

IVERGEN BONA MEYER Dr. *Publice* I. De academica vitae studiorumque ratione disseret semel d. Merc. h. VI. II. Societatem paedagogicam moderabitur semel d. Ven. h. VI ad VIII. *Privatim* III. Paedagogicen eiusque historiam tradet quater d. Mart. Merc. Iov. et Ven. h. V.

CAROLVS IVSTI Dr. *Publice* I. Historiam arehitecturae Hispanicae enarrabit semel d. Merc. h. VI. *Privatim* II. Aestheticam artium plasticarum docebit, praemissa eiusdem historia. ter dieb. Merc. Iov. et Ven. h. XI.

IOSEPHVS NEVHAEVSER Dr. *Publice* I. Exercitationes philosophicas et paedagogicas moderabitur et selecta Aristotelis aliorumve philosophorum capita explicabit d. Merc. h. VIII. *Privatim* II. Psyehologiam docebit quater d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. VIII. III. Historiam philosophiae veteris enarrabit eisdem diebus h. IX.

HENRICVS NISSEN Dr. *Publice* I. In seminario historico Hannibalis bellum tractandum proponet d. Lun. h. VI et VII. *Privatim* II. De rerum Graecarum et Romanarum auctoribus disseret d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. IX.

EDVARDVS LVEBBERT Dr. *Publice* I. in seminario regio philologico sodalibus ordinariis Ciceronis pro M. Caelio orationem explicandam proponet, die Mart. h. V et VI. *Privatim* II. Lycurgi adversus Leocratem orationem, introductione praemissa, interpretabitur ter p. h. dieb. Lun. Iov. Ven. h. IV.

HVGO LASPEYRES Dr. *Publice* I. Quomodo crystallorum formas dimetiaris, computes, delinees, exponet d. Lun. h. IX. *Privatim* II. Mineralogiae partem dimidiam alteram i. e. mineralium physiographiam tradet quinquics p. h. dieb. Mart. Merc. Iov. Ven. Sat. h. IX. *Privatissime* III. Exercitationes crystallographicas habebit d. Merc. h. X ad h. XII. IV. Mineralogiae et petrographiae studia singulorum moderari perget dieb. Mart. Merc. Iov. Ven. h. IX ad I.

EDVARDVS STRASBVRGER Dr. *Publice* I. Selecta capita morphologiae et physiologiae plantarum tradet semel d. Ven. h. XI. *Privatim* II. Botanicen specialem docebit d. Lun.

Mart. Merc. Iov. h. XI. III. Quaestiones de rebus botanicis instituendas moderabitur quotidie ab h. VIII ad h. V.

CAROLVS MENZEL Dr. *Publice* I. Exercitationes seminarii historici de rerum German. saec. XII et XIII auctoribus moderabitur d. Sat. h. XI et XII. *Privatim* II. Palaeographiam latinam medii aevi tractabit bis d. Mart. et Ven. h. III. III. Romanorum et medii aevi chronologiam exponet d. Lun. et Iov. h. III.

MAVRICIVS RITTER Dr. *Publice* I. In seminario historico acta belli tricennalis an. 1625—29 tractanda proponet d. Ven. h. VI. *Privatim* II. Historiam medii aevi saec. XIII—XV enarrabit d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. V.

GVILELMVS WILMANNS Dr. *Publice* I. Exercitationes seminarii theodisci moderabitur d. Merc. h. V—VII. *Privatim* II. Syntaxin linguae theodiscae docebit d. Lun. Mart. Iov. h. IX. III. Elementa linguae veteris theodiscae docebit d. Lun. Mart. Iov. h. X.

THEODORVS AVFRECHT Dr. scholas non habebit.

EDVARDVS SCHOENFELD Dr. *Publice* I. Methodum minimorum quadratorum exponet bis p. h. d. Merc. Sat. h. XII. *Privatim* II. Astronomiam theoreticam docebit quater p. h. d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. III. *Privatissime et gratis* III. Exercitationes astronomicas practicas moderabitur horis commodis.

IOANNES REIN Dr. *Publice* I. Seminarii geographici exercitationes moderabitur d. Iov. h. VI—VIII. *Privatim* II. Africae geographiam docebit quinquies p. h. h. VIII.

GVILELMVS BENDER Dr. *Publice* I. De religionis origine atque progressu disseret semel d. Merc. h. XII. *Privatim* II. Historiam philosophiae recentioris inde a Bacone enarrabit ter d. Mart. Iov. Ven. h. XII.

WENDELINVS FOERSTER Dr. *Publice* I. in seminario philologiae neolatinae cum sodalibus Anthimi de observatione ciborum epistulam explicabit d. Ven. h. XI—XII½. *Privatim* II. Plauti Militem gloriosum, sermonis vulgaris maxime vestigia persecuturus, interpretabitur d. Lun. Mart. h. XII. III. Francogallorum medii aevi poeseos epicae quam vocant aulicae historiam enarrabit d. Lun. Mart. Iov. h. XI.

ALFREDVS DOVE Dr. *Publice* I. Seminarii historici sodalibus primam Poloniae divisionem tractandam proponet d. Mart. h. VI et VII. *Privatim* II. Historiam Borussicam tradet inde a magno electore usque ad nostram aetatem (1640—1888) dieb. Lun. Mart. Iov. Ven. h. XII.

HVBERTVS LVDWIG Dr. *Publice* I. Demonstrationes microscopicas instituet d. Mart. h. II. *Privatim* II. Historiam naturalem et anatomiam comparatam animalium evertebratorum docebit d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. III. III. Descendentiae theoriam et Darwini doctrinam tractabit d. Merc. et Sat. h. XII. IV. De animalibus in hominis corpore parasitis disseret d. Merc. h. III. V. Exercitationes zootomicas instituet d. Merc. et Sat. h. IX ad XI. VI. Quaestiones de rebus zoologicis instituendas moderabitur quotidie h. IX ad IV.

CLEMENS SCHLVETER Dr. *Publice* I. Palaeontologiae et geologiae studia singulorum moderabitur quotidie ab h. IX ad I. *Privatim* II. Geologiam tradet ter aut quater h. XI. III. Selecta palaeontologiae capita cum exercitationibus docebit ter h. X.

MAVRICIVS TRAVTMANN Dr. *Publice* I. Sodalibus seminarii Anglici auctores mediae aetatis

selectos interpretandos proponet d. Ven. h. VI et VII. *Privatim* II. Litterarum Anglicarum per medium aevum historiam narrabit ter d. Lun. Mart. Iov. h. V.

HERMANNVS IACOBI Dr. *Publice* I. Selecta Raghuvansae capita explicanda proponet d. Lun. et Ven. h. IX. II Introductionem in grammaticam comparativam tradet d. Merc. h. IX. *Privatim* III. Elementa linguae Sanscriticae docebit d. Mart. Iov. Sat. h. IX.

EDVARDVS KETTELER Dr. *Publice* I. Theoriam reflexionis luminis exponet bis d. Merc. Sat. h. X. *Privatim* II. Opticen theoreticam tradet ter d. Lun. Mart. Iov. h. X.

HENRICVS HERTZ Dr. *Publice* I. Electrodynamicen tractabit mathematice d. Mart. h. VI. *Privatim* II. Physices experimentalis partem dimidiam alteram i. e. acusticen, theoriam electricitatis et magnetismi, opticen tradet quater d. Lun. Mart. Iov. Ven. h. XII. III. Exercitationes in laboratorio physico in usum tironum instituet d. Lun. Iov. h. II ad VI. IV. Quaestiones experimentales moderabitur quotidie ab h. VIII ad XII et ab h. II ad V.

2. *Professores extraordinarii*

CAROLVS SCHAARSCHMIDT Dr. *Privatim* Introductionem in philosophiae studium dabit et philosophiae singulas disciplinas adumbrabit bis per hebd. h. p. i.

HERMANNVS KORTVM Dr. *Publice* I. Seminarii mathematici exercitationes una cum LIPSCHITZ P. O. moderabitur d. Merc. h. IV et V. *Privatim* II. Theoriam functionum ellipticarum docebit quater p. h. d. Lun. Iov. h. IX et X.

ANTONIVS BIRLINGER Dr. *Publice* I. De Goethii vita et operibus disseret semel die Lun. h. III. *Privatim* II. Historiam litterarum theodiscarum recentiorum tradet d. Lun. Merc. Ven. h. VIII. III. De carminibus epicis theodiscis veteribus disseret et specimina interpretabitur d. Mart. Iov. h. VIII.

CAROLVS GVSTAVVS ANDRESEN Dr. Nomina Germanorum gentilicia quae ex cognominibus orta sunt semel p. h. h. p. i. persequetur.

EVGENIVS PRYM Dr. *Publice* I. Scriptores Syriacos tractabit d. Mart. et Ven. h. III. *Privatim et gratis* II. Singulorum studia Arabica moderari perget d. Lun. Merc. Iov. h. III.

IOSEPHVS KLEIN Dr. *Publice* I. Aristophanis Ranas interpretabitur d. Sat. h. X. *Privatim* II. Antiquitates iuris publici populi Romani tradet ter p. h. dieb. Lun. Mart. Iov. h. XII.

IOANNES HENRICVS WITTE Dr. commeatu impetrato scholas non habebit.

PHILIPPVS BERTKAV Dr. *Publice* I. Biologiae capita selecta tradet d. Iov. h. VIII. *Privatim* II. Animalium vertebratorum Germaniae historiam naturalem docebit d. Merc. Sat. h. VIII.

THEODORVS LIPPS Dr. *Publice* I. Aestheticen comici et tragici tractabit semel d. Merc. h. IV. *Privatim* II. Logicen et isagogen in philosophiam tradet ter dieb. Mart. Iov. Ven. h. IV. III. Historiam philosophiae recentioris inde a Cartesio enarrabit ter dieb. Mart. Iov. Ven. h. V.

RICARDVS ANSCHVETZ Dr. *Publice* I. Colloquium de recentioris temporis commentationibus ad chemiam organicam pertinentibus instituet semel p. h. d. Mart. h. V. *Privatim* II. Repetitoria chemiae anorganicae et organicae instituet ter d. Lun. Iov. Ven. h. V. III. Chemiae analyticae partem qualitativam docebit bis d. Lun. h. IX Merc. h. XII. IV. Exercitationes practicas de coloribus e resina empyreumatica praeparatis instituet una cum IVL. BREDT Dr.

d. Sat. h. IX—XII. V. Exercitationes practicas in laboratorio chemico moderabitur quotidie ab h. IX ad V cum AVG. KEKVLÉ P. O.

CAROLVS LAMPRECHT Dr. *Publice* I. Exercitationes historicas moderabitur bis p. h. h. p. st. *Privatim* II. Historiam rerum Germanicarum inde ab initio usque ad exitum Carlingorum tradet ter dieb. Mart. Iov. Ven. h. IV. III. De legibus huius saeculi oeconomiam publicam et societatem civilem spectantibus praecipue Germanicis disseret quater dieb. Lun. Mart. Iov. Ven. h. V.

GVILELMVS SCHIMPER Dr. *Publice* I. De nutrimentis vegetabilibus disseret semel p. h. h. p. st. *Privatim* II. Pharmacognosiam docebit bis d. Merc. Sat. h. IX. III. Disquisitiones microscopicas pharmacorum et nutrimentorum moderabitur bis d. Merc. h. II et III.

IOANNES FRANCK Dr. *Publice* I. Historiam veterioris poeseos nederlandicae breviter enarrabit d. Ven. h. X. *Privatim* II. Elementa linguae veteris saxonicae docebit et Heliand carmen epicum interpretabitur d. Merc. Ven. Sat. h. IX. III. Capita selecta linguarum scientiae d. Merc. Sat. h. X.

3. *Privatim docentes*

HENRICVS KLINGER Dr. *Gratis* I. Capita selecta chemiae analyticae tradet semel d. Iov. h. IX. *Privatim* II. Pharmaciae partem primam bis d. Mart. Ven. h. IX. III. Exercitationes practicas in laboratorio chemico moderabitur quotidie ab h. IX ad h. V cum AVGVSTO KEKVLÉ P. O.

IOANNES POHLIG Dr. *Gratis* I. Periodum glacialem magnam tractabit semel d. Ven. h. VI. *Privatim* II. Geologiam Germaniae exponet res montanas culturamque respiciens quater d. Lun. Merc. Iov. Ven. h. V. III. Synopsin evertebratorum fossilium dabit bis d. Lun. Merc. h. VI.

ALFREDVS WIEDEMANN Dr. *Privatissime et gratis* I. Linguam Aegyptiacam tractabit bis h. p. st. *Privatim* II. Historiam Orientis et Graeciae ab Alexandro Magno usque ad Augustum imperatorem enarrabit d. Merc. Sat. h. IX.

IOANNES WOLFF Dr. *Gratis* I. De mentis perturbationibus semel disseret h. p. i. *Privatim* II. Philosophiae historiam medii aevi, prioris aetatis lineamentis praemissis, tradet dieb. Lun. Mart. Iov. Ven. h. X.

REINOLDVS DE LILIENTHAL Dr. commeatu impetrato scholas non habebit.

LAVRENTIVS MORSBACH Dr. *Privatim* Grammaticam neoanglicam historicam tradet ter h. p. i.

FRIDERICVS IOHOW Dr. commeatu impetrato scholas non habebit.

GODOFREDVS MARTIVS Dr. *Publice* I. Leibnitii 'nouveaux essais' una cum sodalibus interpretabitur semel h. p. st. *Privatim* II. Psychologiam tractabit bis dieb. Merc. et Sat. h. XII.

HERMANNVS MINKOWSKI Dr. *Gratis* I. Arithmetices sublimioris capita selecta tractabit semel h. p. st. *Privatim* II. Geometriam analyticam docebit quater h. p. st.

EVGENIVS HVSSAK Dr. *Gratis* De mineralibus e quibus saxa formantur ter disseret p. h. h. p. st.

ALEXANDER KOENIG Dr. *Gratis* Introductionem in ornithologiam tradet d. Mart. et Ven. h. X.

CAROLVS REINHERTZ Dr. *Gratis* I. Quomodo delineationes topographicae et geographicae in itineribus fiant, partem II docebit semel h. p. st. II. Geodaesiam generalem docebit semel h. p. st.

FRANCISCVS RICHARZ Dr. *Privatim* De systemate metiendi quod dicitur absolutum, inprimis de mensura absoluta electricitatis atque vis magneticae disseret bis d. Lun. Iov. h. VI.

GVSTAVVS BVCHHOLZ Dr. *Privatim* enarrabit historiam commutationis regni Francogallorum bellorumque quae gesta sunt sub finem saeculi XVIII et initio saeculi XIX d. Lun. Merc. h. IV.

HENRICVS SCHENCK Dr. *Gratis* I. Geographiam plantarum tractabit semel h. p. i. II. Selecta ex plantarum biologia capita tradet semel h. p. i.

GVALTERVS VOIGT Dr. *Privatim* Geographiam animalium docebit d. Iov. h. IV.

HERMANNVS RAVFF Dr. *Privatim et gratis* Geologiam formationum mesolithicarum docebit ter h. p. st.

CAROLVS PVLFRICH Dr. *Privatim* Crystallopticae capita selecta tractabit semel d. Ven. h. VI.

IVLIVS BREDT Dr. *Privatim* I. De analyseos corporum organicorum methodis disseret semel d. Merc. h. V. II. Exercitationes practicas de coloribus e resina empyreumatica praeparatis instituet una cum ANSCHVETZ P. E.

4. *Lector*

STEPHANVS LORCK Lector academicus *In seminario regio philologiae neolatinae* I. Linguae francogallicae rudimentis grammaticis sodales initiabit ordinarios *gratis*, extraordinarios *privatim* bis h. p. st. II. Provectiores scriptore lectu difficiliore gallice vertendo exercebit, sodales ordinarios *gratis*, extraordinarios *privatim*. *Privatim* III. De gallica poesi saeculi XVII gallice disseret semel h. p. i.

Artes

LEONARDVS WOLFF Professor et in arte musica director academicus *Gratis* I. Harmoniae doctrinam tradet semel p. h. h. definienda. II. Canendi artis studiosos et sonos secundum artis praecepta recte formare docebit et in sonorum tam acutorum quam gravium gradu accurate assequendo versabit semel p. h. h. p. st. *Privatim* III. Organi tractandi artem docebit horis commodis.

ALBERTVS KVEPPERS delineandi magister academicus *Gratis* I. Doctrinam proportionum docebit d. Sat. h. III. *Privatim* II. Artem delineandi atque fingendi ad naturam et opera antiqua exercituris aderit d. Sat. h. II et III.

HENRICVS GVILELMVS EHRICH battuendi magister academicus arma tractare docebit.

DISCIPLINARVM APPARATVS ET INSTITVTA

Bibliotheca academica senis p. h. diebus ab h. II ad IV patebit, legitimeque petentibus eius copiae prompte officioseque dispensabuntur.

Praeterea apparatus et instituta variis disciplinis parata haec sunt: Anagnosterium academicum; Institutum evangelicum theologicum; Atrium anatomicum; Clinicum et policlinicum medicum; Clinicum et policlinicum chirurgicum; Apparatus instrumentorum et ligaminum chirurgicorum; Clinicum ophthalmiatricum; Clinicum otiatricum; Xenodochium obstetricium; Institutum physiologicum; Institutum pharmacologicum; Institutum pathologicum; Specula astronomica; Institutum physicum; Institutum chemicum; Apparatus pharmaceuticus; Museum mineralogicum; Hortus botanicus; Institutum botanicum; Institutum et museum zoologiae anatomiaeque comparatae; Gypsotheca illustrandae arti antiquae; Theatrum artis recentioris; Museum antiquitatum Rhenanarum; Tablinum philologicum; Archium palaeographiae; Apparatus musicus; Institutum oeconomiae rurali exercendae.

Seminarii regii theologorum catholicorum exercitationes moderabuntur professores SIMAR, KAVLEN, SCHROERS, KIRSCHKAMP, FELTEN, exercitationes homileticas et catecheticas professor KELLNER.

Seminarii regii evangelici theologici exercitationes exegeticas et ad vetus et ad novum testamentum spectantes, historico-ecclesiasticas, historico-dogmaticas, systematicas professores KAMPHAVSEN, MANGOLD, KRAFFT, SIEFFERT, LEMME suetis horis moderari pergent; de seminarii regii exercitationibus et catecheticis et homileticis sub nomine professoris CHRISTLIEB dictum est.

Seminarii iuridici exercitationes moderabuntur professores KRVEGER, ZITELMANN, BARON, LANDSBERG, ENDEMANN.

De seminario regio philologico sub nominibus professorum ord. philos. BVECHELER, VSENER, LVEBBERT dictum est; de seminario regio philologiae theodiscae sub nomine prof. WILMANNS; de seminario regio philologiae romanensis sub nomine prof. FOERSTER et lectoris; de seminario regio historico sub nominibus professorum NISSEN, MENZEL, RITTER, DOVE; de seminario regio mathematico sub nominibus prof. LIPSCHITZ et KORTVM; de seminario regio oeconomico politico sub nomine prof. NASSE; de seminario regio anglico sub nomine prof. TRAVTMANN.

IN ACADEMIA CAMERALI ET GEORGICA POPPELSDORFIANA

SCHOLAE HABEBVNTVR HAECE

In rei agrariae studium introducet initio lectionum DVENKELBERG Dr. director et Regis ab intimis in administratione consiliis.
Rerum rusticarum administrationem bis p. h. tradet idem.

Encyclopaediam culturae technicae bis p. h. tractabit idem.
Conversationis et seminarii culturae technicorum exercitationes moderabitur idem.
Agricolationem sive plantarum culturam specialem bis tradet LIEBSCHER Dr. et prof.
Curam boum bis p. h. exponet idem.
De formis exteris bovis bis p. h. aget idem.
Regimen fundorum semel tractabit idem.
Artem tabellarum rusticarum accepti et expensi recte conficiendarum semel docebit idem.
Culturam herbarum universalem ter p. h. tradet DREISCH Dr.
Demonstrationes in laboratorio agrario physiologico bis p. h. faciet idem.
De arte silvas colendi, tuendi recteque aestimandi ter p. h. aget SPRENGEL rei silvestris praefectus.
Pomariorum culturam bis p. h. docebit BEISSNER hortorum inspector.
De plantis, quae et utilitatis et decoris causa coluntur, semel aget idem.
Chemiam anorganicam experimentalem quater exponet FREYTAG Dr. et prof.
Technologiam rusticam bis p. h. tradet idem.
Exercitationes chemiae analyticae in laboratorio instituendas moderabitur idem.
Chemiam agriculturae tractabit KREVSLER Dr. et prof.
Plantarum anatomiam et physiologiam quater tractabit KOERNICKE Dr. et prof.
Exercitationes physiologicas et microscopicas instituet idem.
Historiam naturalem animalium vertebratorum ter p. h. tradet BERTKAV Dr. et prof.
De generalibus physiologiae vegetativae legibus bis disseret FINKLER Dr. et prof.
Exercitationes in laboratorio physiologico moderabitur idem.
Mineralogiam bis exponet LASPEYRES Dr. et prof.
Exercitationes mineralogicas semel instituet idem.
Physicam experimentalem bis p. h. tractabit GIESELER Dr. et prof.
Exercitationes physicas moderabitur idem.
Mechanicam instrumentorum et machinarum, quae ad rem agrariam pertinent, semel tradet idem.
Elementa mechanices et hydraulices bis p. h. tradet idem.
Architecturam rei rusticae accomodatam docebit HVPPERTZ architectus regius.
Architecturam vialem et fluviatilem ter p. h. explicabit idem.
Artem materias aestimandi et opera contexendi docebit idem.
Artem delineandi exercituris, quae ad rem culturae technicorum pertinent, quater demonstrabit idem.
Geometriam practicam ter exponet KOLL magister.
Artem metiendi et computandi triangula geodaetica bis tractabit idem.
Exercitationes in arte delineandi et rationes varias conficiendi seu geodaeticas instituet idem.
Rationem et exaequationem errorum in observatione commissorum explanabit idem.
Geometriam analyticam et analysin quater p. h. exponet VELTMANN Dr.
Mathematicam elementarem bis tradet idem.
Geometriam descriptivam et artem rationum quater p. h. tradet idem.

Seminarii geodaetici exercitationes moderabitur REINHERTZ Dr.

Oeconomiam politicam sive nationalem ter explicabit NASSE Dr. prof. et Regis ab intimis in administratione consiliis.

Ius agrarium ter exponet SCHVMACHER Dr. iur.

Piscium curam semel tractabit LIBER BARO DE LA VALETTE ST. GEORGE Dr. prof. et Regis ab intimis in rebus medicis consiliis.

Anatomiam et physiologiam animalium domesticorum bis enarrabit SCHELL veterinarius.

De morbis exteris animalium domesticorum bis p. h. exponet idem.